

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова Приймальної комісії
НУ «Запорізька політехніка»

проф. Віктор ГРЕШТА

«23» квітня 2026 р.

ПРОГРАМА

вступного іспиту із спеціальності

A1 «Освітні науки»

для вступників освітньо-наукового ступеня доктор філософії (PhD)

Програму вступного випробування до аспірантури зі спеціальності A1 «Освітні науки» розроблено в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з даної спеціальності та призначено особам, які здобули вищу освіту за ступенем магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) і які мають достатній рівень теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, для продукування нових ідей, оволодіння освітньо-науковою програмою підготовки здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення. Вступник до аспірантури повинен продемонструвати повноту знань категорійно-понятійного апарату, нових підходів до трактування окремих понять, категорій та термінів, розуміння їхньої сутності, а також знання фактів, термінології, структур, принципів, закономірностей, методів і засобів педагогічної науки. Вступник до аспірантури повинен також продемонструвати здатність аналізувати проблему з різних точок зору, показати знання педагогічних явищ та процесів, діапазон володіння вміннями й навичками операційного рівня, методичну грамотність, зокрема сформованість конструктивно-планувальних, проектувальних, комунікативно-навчальних і дослідницьких умінь. Рівень знань, умінь і навичок вступників до аспірантури оцінюється балами відповідно до критеріїв оцінювання.

ПРОВЕДЕННЯ ІСПИТУ

Вступний іспит зі спеціальності A1 «Освітні науки» для вступників освітньо-наукового ступеня доктор філософії (PhD) проводиться у форматі тесту. Вступний іспит проводиться очно в приміщеннях університету.

У виняткових випадках, іспит може проводитися у дистанційному форматі, з використанням інформаційного сервісу Системи дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка» (для категорій вступників, визначених Правилами прийому до Національного університету «Запорізька політехніка» в 2026 році). При використанні дистанційного формату проведення іспиту, обов'язковою є процедура ідентифікації вступника та відеофіксації іспиту.

Використання вступником будь-яких додаткових матеріалів, довідників, електронних пристроїв та ресурсів, допомоги сторонніх осіб під час складання іспиту не допускається.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Оцінювання знань вступників відбувається за 100-бальною шкалою, або ухвалюється рішення про негативну оцінку вступника «незадовільно».

Іспит складається з 40 питань, вірна відповідь на кожне з яких оцінюється в 2,5 бали.

Тест може проводитись як з використанням паперових носіїв, так і з використанням комп'ютера в Системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка». Якщо робота виконується на паперовому носії, питання, в яких зазначено більше однієї відповіді, оцінюються в 0 балів (окрім випадків, коли одна з відмічених відповідей на запитання акуратно закреслена вступником, а інша зазначена акуратно та чітко).

Усі попередні кроки та міркування, що приводять до відповіді на питання, можуть виконуватися вступником на чернетці, та не беруться до уваги при оцінюванні роботи.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ІСПИТУ

При підготовці завдань вступного іспиту зі спеціальності комісія виділила такі основні розділи з переліком тем:

Педагогіка як суспільне явище та наука

Тема 1. Предмет педагогіки як науки.

Визначення педагогіки як науки. Передумови виникнення педагогіки як науки. Основоположники педагогіки як науки. Предмет дослідження в педагогіці. Завдання педагогіки. Основні педагогічні категорії. Зв'язок педагогіки з іншими

науками.

Тема 2. Система педагогічних наук.

Складові системи педагогічних наук. Спеціальна педагогіка. Загальна педагогіка. Соціальна педагогіка. Порівняльна педагогіка. Історія педагогіки.

Історія педагогіки

Тема 1. Освітньо-виховні системи первісної епохи, Стародавньої Греції і Риму.

Обряди посвячення у первісну епоху. Калокагатія. Фізичне і духовне виховання у Стародавній Греції та Римі.

Тема 2. Розвиток освіти і педагогіки за кордоном в епохи Середньовіччя, Відродження, Реформації та інші історичні періоди.

Навчання і виховання в середньовіччі. Педагоги-гуманісти епохи Відродження. Педагоги нового і новітнього часу. Ян Амос Коменський. Жан-Жак Руссо. Джон Локк. Йоганн-Генріх Песталоцці. Джон Дьюї. Рудольф Штайнер. Марія Монтессорі.

Тема 3. Історія вітчизняної педагогіки.

Вітчизняна педагогіка 17-19 віків. Григорій Сковорода. Педагогічні здобутки Тараса Шевченка. Костянтин Ушинський. Вітчизняна педагогіка 20 сторіччя. Софія Русова. Григорій Ващенко. Антон Макаренко. Василь Сухомлинський. Іван Огієнко.

Основні педагогічні категорії.

Тема 1. Виховання.

Поняття колективу. Сутність виховання у широкому і вузькому значеннях. Методи виховання.

Тема 2. Навчання.

Визначення навчання. Засоби навчання.

Тема 3. Розвиток.

Визначення розвитку особистості. Чинники розвитку особистості.

Тема 4. Формування.

Сутність формування особистості. Визначення характеру.

Сутність педагогічної діяльності

Тема 1. Поняття педагогічної діяльності.

Педагогічний процес. Педагогічна діяльність. Педагогічна дія.

Тема 2. Особистість педагога.

Педагогічний авторитет. Педагогічне спілкування. Педагогічна творчість.

Педагогічна техніка. Педагогічний такт.

Тема 3. Педагогічна взаємодія.

Провідний вид діяльності у конкретному віці. Стадії морального розвитку молодшої людини (за Л. Кольбергом). Психологічні особливості розвитку учнів молодшого, середнього та старшого шкільного віку. Сутність кризи підліткового віку.

Тема 4. Педагогічна майстерність.

Поняття педагогічної майстерності. Іван Зязюн про педагогічну майстерність. Антон Макаренко про педагогічну майстерність.

Система освіти в Україні

Тема 1. Загальна характеристика поняття «система освіти».

Визначення освіти. Завдання державної політики у сфері освіти. Ключові суб'єкти державної політики у сфері освіти.

Тема 2. Структура системи освіти України, освітні й освітньо-кваліфікаційні рівні.

Складові системи освіти. Освітньо-кваліфікаційні рівні. Наукові ступені. Вчені звання. Підготовка фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів «бакалавр», «магістр».

Тема 3. Дошкільна освіта в Україні.

Мета дошкільної освіти. Зміст дошкільної освіти. Заклади дошкільної освіти.

Тема 4. Початкова, загальна і повна середня освіта в Україні.

Мета початкової освіти. Зміст початкової освіти. Мета і заклади загальної середньої освіти. Мета і заклади повної загальної середньої освіти. Термін здобуття повної загальної середньої освіти в Україні.

Тема 5. Вища освіта в Україні.

Мета і заклади вищої освіти в Україні. Характеристика кваліфікаційного рівню «бакалавр». Характеристика кваліфікаційного рівню «магістр».

Логіка, методи і організація науково-педагогічного дослідження

Тема 1. Науковий апарат дослідження.

Актуальність дослідження. Об'єкт дослідження. Предмет дослідження. Мета дослідження. Завдання дослідження. Гіпотеза дослідження.

Тема 2. Наукові публікації.

Види наукових публікацій. Спільні риси і відмінності різних видів наукових публікацій.

Тема 3. Методи дослідження.

Методи науково-педагогічного дослідження. Опитувальні методи. Статистичні методи. Педагогічне спостереження. Педагогічний експеримент. Метод бесіди. Анкетування. Інтерв'ю. Вимірювальні шкали, які використовуються у науково-педагогічних дослідженнях.

Тема 4. Організація дослідження.

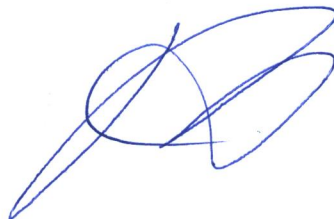
Сутність педагогічного дослідження. Етапи дослідження. Методологічна основа дослідження. Визначення системи.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Березівська Л. Д. *Педагогічний дискурс про реформування загальної середньої освіти в Україні (XX – початок XXI ст.)* : хрестоматія. Вінниця : Твори, 2024. 591 с.
2. Вовк М., Семенов О. *Інновації у змісті професійної підготовки майбутніх докторів філософії : навчальний посібник*. Київ : Талком, 2025. 324 с.
3. Завгородня Т. К., Стражнікова І. В. *Методологічні засади педагогічних досліджень : навчально-методичний посібник*. Івано-Франківськ, 2021. 120 с.
4. Костирко Т. М., Ларенкова С. В., Бондар І. В., Жигалкіна М. С. *Академічне письмо : навчальний посібник*. Миколаїв : НУК, 2022. 116 с.
5. Назаренко О. М. *Педагогіка : навчальний посібник*. Одеса : Фенікс, 2022. 146 с.
6. Поясок Т. Б., Беспарточна О. І. *Педагогіка : навчальний посібник*. Кременчук : Видавництво «НОВАБУК», 2024. 208 с.
7. *Про вищу освіту* : Закон України, чинна редакція станом на 01.01.2026.
8. *Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки для другого (магістерського) рівня вищої освіти* : наказ МОН України від 11.05.2021 № 520.
9. *Про освіту* : Закон України, чинна редакція станом на 01.01.2026.
10. Сидоренко В. В. *Методологія і методи наукових досліджень : навчально-методичний посібник*. Біла Церква : БІНПО, 2024. 150 с.
11. Філатова Л. С. *Педагогічна майстерність : навч. посіб. для здобувачів вищої освіти педагогічних університетів за спеціальностями 013 Початкова освіта, 016 Спеціальна освіта*. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2021. 90 с.
12. Філіпчук Н. О. *Зміст психолого-педагогічної підготовки майбутніх учителів-бакалаврів у закладах вищої педагогічної освіти : навчальний посібник*. Київ, 2025. 192 с.
13. Хома Т. В., уклад. *Основи педагогічної майстерності. Опорні конспекти лекцій*. Ужгород : Поліграфцентр «Ліра», 2021. 112 с.

Затверджено на засіданні фахової атестаційної комісії з проведення вступного іспиту зі спеціальності А1 Освітні науки, для вступників ОНС доктор філософії
«23» квітня 2026 р.

Голова комісії

Василь МАЗІН